

Bugünkü *maç* Halil İnalçık'ın 26 sayfalık bir makalesiyle, Alice Miller'ın *The Drama of the Gifted Child* isimli kitabı arasında.

İnalçık'ın makalesi Osmanlı'dan önceki yerleşimleri ve Karadeniz'in kuzeyinden göç etmiş Türkleri de konu edinse de, temel olarak Osmanlı Devleti'nin Balkan politikaları hakkında yazılmış. Derli toplu ve güzel bir makale.

Alice Miller'ın kitabı *yetenekli çocukların büyümesi esnasında yaşadığı çeşitli kırgınlık ve duyguları bastırmayı öğrenmenin, nasıl sonraki dönemlerde kendini dev aynasında görme (grandiosity) boşluk hissi ve depresyon gibi durumlara yol açtığını ve ilk çocukluk esnasında kendi asli duygularıyla iletişim kurmayı ve bunları ifade etmeyi öğrenemeyen çocukların, başarılı olsalar da daimi bir mutsuzlukla mücadele etmek zorunda kaldıklarını anlatıyor.*

İnalçık'ın makalesinin önemli kısımlarını okuduğumu düşünüyorum. Miller'ın anlattıklarının %30 kadarını gözden geçirdim ve bir sonraki turda kitapla yeniden buluşmanın daha iyi olacağına karar verdim.

TÜRKLER VE BALKANLAR

Halil İNALCIK*

Kuzey'den Gelen Türkler

Balkanlar tarihi, Türk tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır. *Balkan* kelimesi dahi, *sıra-dağ* veya *dağlık* anlamına Türkçe bir sözcüktür. Güvenilir tarih kaynaklarına göre, Balkan Yarımadası, VI. Yüzyıldan başlayarak Türk kavimlerinin gelip yerleştiği bir yurt olmuştur. Doğudan, Asya içinden, Kuzey Karade-

Figure 1: Halil İnalçık - Türkler ve Balkanlar

Türkler ve Balkanlar

Sarı Saltuk Türkmenlerinden sonra, Balkanlara Anadolu'dan yapılan Karesi Beyliği kurulduktan sonra başlar. Bu akınlar sonucu yerleşme olmamıştır. Çanakkale Boğazı bir yerleşmeyi zorlaştıran

başlıca engeldi; geçen küçük kuvvetler, yerli güçler tarafından sarılma ve yokedilme tehlikesiyle karşılaşılıyorlardı. Bu akın önderlerinden Ece Halil ve İshak burada anılmaya değer. Onlar, Bizans İmparatoruna isyan eden Katalan-Almugavar ücretli asker kumpanyasile işbirliği yaparak, Frankların Atina dukalığına kadar gitmiş (1311), Atina’da Katalan egemenliğini sağlayan meydan savaşında önemli rol oynamışlardır.

Doğrudan doğruya Osmanlı yönetimi altına alınan topraklarda Osmanlılar, yerli senyör ailelerinin çoğunu eski feodal topraklarında tımar sahibi olarak bırakıyor, bunun için dinlerini değiştirmesi koşulu aranmıyordu. 1500 tarihine kadar Rumeli’de pek çok hristiyan tımar sahibi bulunmakta idi. Yani, halk gibi yerli aristokrasi de sadece yeni bir hanedan. Osmanlı hanedanını tanımaktan ve onun hizmetine girmekten başka bir şey yapmıyorlardı. Henüz ilhak olunmayan bölgelerde, tabi despotluk veya senyörlükler, kendi aralarındaki anlaşmazlıklar için metbuları Sultan’a başvuruyorlar. taht için hanedan içi çatışmalarda, örneğin Bizans Paleologları, Sultanın kararına baş eğiyorlardı, XIX. yüzyılda Balkan milli devletlerinde tarih yazıcılığı, bu gerçekleri genellikle söz konusu yapmamışlardır ve yapamazlardı. Balkanlı tarihçiler. Osmanlılarla ilk dönemdeki ilişkileri, daima milli direnme, milli uğraşı çerçevesinde görmeye ve yorumlamaya çalışmışlardır. Türk tarihçileri de, çoğu zaman gaza ve fetih literatürü havasında, Osmanlı Devleti’nin Balkanlı karakterini, diplomatik faaliyetlerini, kısaca Balkan realitelerini görmekten uzak kalmışlardır.

Osmanlı İmparatorluk rejimi. din ve ırk ayrılığı gözetmeyen. bütün tebaayı Osmanlı devleti şemsiyesi altında birleştiren siyasi bir düzendi ve XIX. yüzyılda Bulgarlar. Sırp, Yunanlılar milli bilinçle milli devletler kurmak için ayaklanıncaya kadar, Balkanlı halk kitleleri tarafından böyle kabul edilmiştir. Çarigrad’da (İstanbul’da) oturan Çarı (Sultan), onlar en son adalet ve himaye mercii olarak görüyorlardı. Bir kelime ile, Osmanlı İmparatorluğu, Balkanlar’da Doğu Roma İmparatorluğu’nun merkezîyetçi imparatorluk rejimini yeniden canlandırmış, sayılabilir. Zaten Fatih’ten bu yana Osmanlı Sultanları Kayser unvanını da kullanmaya başlamışlar, bu geleneği benimsemişlerdir. Rejimin en önemli bir yönü, Doğu Roma İmparatorluğu’nda görüldüğü gibi devletin küçük köylü aile çiftliğini ve köylü emeğini bilinçli ve sürekli biçimde korumayı bir devlet görevi olarak benimsemesidir. Aslında, küçük köylü aile çiftliği, geç Roma’da jugunı-caput, Bizans’ta Zeugarion, Osmanlı çift-hane ’sinden başka bir şey değildir. 60-150 dönüm arasında değişen bu raiyyet çiftliği, bir çift öküzü sahip bir “köylü ailesi” toprak işletmesidir.

Osmanlı egemenliği altında Balkanlar'da, 1600'lere kadar köylü isyanı nadir bir olaydır. İslama karşı köylü kitlelerini bir din savaşına sürüklemek girişimleri de başarılı olmamıştır. Bunun sebebi açıktır. Osmanlılar, Ortodoks kilisesine karşı koruyucu bir politika gütmüşler, Ortodoks kilisesinin bütün imtiyazlarını tanımış, kilise hiyerarşisine devlet içinde yer vermişler, manastırların bağışıklık ve ayrıcalıklarını, Osmanlı öncesi devletlerde nasılsa, o biçimde bırakmışlardır. 1432 Arnavutluk tımar defterinde metropolidlere tımar verilmiş olduğunu görmek, tarihçi için bir sürpriz olmuştur.

1396, 1443, 1444 ve 1448 da Balkanları istila eden Haçlı orduları, umdukları gibi Hristiyan köylülerin toptan ayaklanıp kendilerine katılmalarını boşuna beklediler. Özetle, büyük toprak sahibi feodaller ve hanedanlar gözlerini Batıya çevirirken, köylü kitleleri bu toprakları miri sistem ile devlet kontrolü altına alan ve angaryaları asgari düzeye indiren yeni rejime karşı bu feodallerin yanında yer almak için bir sebep göremiyorlardı. Balkanlı Marksist tarihçilerin bu nokta üzerinde durmaları beklenirken, onlar da milliyetçi tarihçilerin izinden giderek, Osmanlı İmparatorluğu'nu, "geri bir feodalizmi" temsil eden Türk askeri feodallerin sömürü rejimi olarak yorumlamaya devam etmişlerdir.

1528'e doğru Osmanlı Rumeli'sinde gayri Müslimlerin ödediği baş vergileri cizye ve ispence toplamı 42 milyon akça veya 764 bin altına yükseliyor, buna karşı Anadolu'da bu vergiler ancak 3.76 milyon akçaya varıyordu. Bu vergiler genel bütçenin yüzde 8'ini oluşturur. Cizye, çoğu yerde hane başına bir altın veya onun akça karşılığı alınır. 1691'den sonra kişi başına alınır oldu. Cizye, akçanın enflasyonunu izleyerek 1592'de 160, 1603'de 360 akçeye, nihayet XVII. yüzyıl boyunca 2 altına kadar yükseldi. Buna, cizye toplayanların maiyet ve hizmet akçası adıyla yaptıkları ilaveleri katmalıdır: Cizye nakden ödenmesi, gereken bir vergi olduğundan, özellikle Balkan köylüsü için ödenmesi güç bir vergi haline geldi. Balkanlar'da, özellikle toprağı verimsiz fakir bölgelerde, Hristiyanların bu vergiden kurtulmak için toptan İslümiyeti kabul ettikleri ileri sürülmüştür.

"Türk fetihleri üzerine Dubrovnik ticareti kuşkusuz bir gelişme dönemine girdi... O zamana kadar mevcut küçük devletlerin sınırları ve gümrükler kalktı. Onun yerine Balkanlar'da. düşük gümrük tarifesi uygulayan güçlü birleşik bir imparatorluk düzeni geldi". Balkanlar'ın İtalya ve Avrupa ile ticaretinde en işlek limanı haline gelen Dubrovnik (Raguza) cumhuriyeti, Macar ve Venedik nüfuzundan çıkarak daha 1433'de Osmanlıların bir tabii oldu. Batı Balkan bölgesi ve Bulgaristan şehirlerindeki Dubrovnik ticaret kolonileri en elverişli koşullarla. (bu arada yüzde 2 gibi aşağı bir gümrük ödeyerek), Venedik'le rekabet eder bir duruma yükseldiler. Dubrovnikiiler. Osmanlı hükümetine ödedikleri 12.500 altın haraç

karşılığında muazzam kazançlar elde ettiler. Dubrovnik limanının gümrük geliri 1535’de 17.000 altm-
dan 1569’da 26.000’e ve 1570’de Osmanlı-Venedik savaşı sırasında 106.000 altına yükselmiştir”

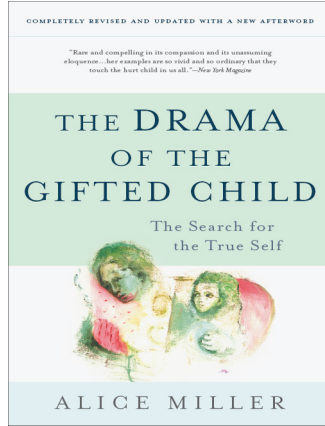


Figure 2: The Drama of the Gifted Child

The Drama of the Gifted Child

On the basis of my experience, I think that the cause of an emotional disturbance is to be found in the infant’s early adaptation. The child’s needs for respect, echoing, understanding, sympathy, and mirroring have had to be repressed, with several serious consequences.

One such consequence is the person’s inability to experience consciously certain feelings of his own (such as jealousy, envy, anger, loneliness, helplessness, or anxiety), either in childhood or later in adulthood. This is all the more tragic in that we are concerned here with lively people who are often capable of deep feelings. It is most noticeable when they describe childhood experiences that were free of pain and fear.

Accommodation to parental needs often (but not always) leads to the “as-if personality.” This person develops in such a way that he reveals only what is expected of him and fuses so completely with what he reveals that one could scarcely guess how much more there is to him behind this false self. He cannot develop and differentiate his true self, because he is unable to live it. Understandably, this person will complain of a sense of emptiness, futility, or homelessness, for the emptiness is real.

Now she can realize how she still sometimes tries to persuade herself, when she is scared, that she is not; how she belittles her feelings to protect herself, and either does not become aware of them at all, or does so only several days after they have already passed. Gradually, she realizes how she is forced to look for distraction when she is moved, upset, or sad. (When a six-year-old's mother died, his aunt told him: "You must be brave; don't cry; now go to your room and play nicely")

It is one of the turning points in therapy when the patient comes to the emotional insight that all the love she has captured with so much effort and self-denial was not meant for her as she really was, that the admiration for her beauty and achievements was aimed at this beauty and these achievements and not at the child herself. In therapy, the small and lonely child that is hidden behind her achievements wakes up and asks: "What would have happened if I had appeared before you sad, needy, angry, furious? Where would your love have been then? And I was all these things as well. Does this mean that it was not really me you loved, but only what I pretended to be? The well-behaved, reliable, empathic, understanding, and convenient child, who in fact was never a child at all? What became of my childhood? Have I not been cheated out of it? I can never return to it. I can never make up for it. From the beginning I have been a little adult. My abilities—were they simply misused?"

An adult can be fully aware of his feelings only if he had caring parents or caregivers. People who were abused and neglected in childhood are missing this capacity and are therefore never overtaken by unexpected emotions. They will admit only those feelings that are accepted and approved by their inner censor, who is their parents' heir. Depression and a sense of inner emptiness are the price they must pay for this control. The true self cannot communicate because it has remained unconscious, and therefore undeveloped, in its inner prison.

Robert, now thirty-one, could never be sad or cry as a child, without being aware that he was making his beloved mother unhappy and very unsure of herself. The extremely sensitive child felt himself ward off by his mother, who had been in a concentration camp as a child but had never spoken about it.

I have witnessed various mixtures and nuances of so-called narcissistic disturbances. For the sake of clarity, I shall describe two extreme forms, of which I consider one to be the reverse of the other—grandiosity and depression. Behind manifest grandiosity there constantly lurks depression, and behind a depressive mood there often hides an unconscious (or conscious but split off) sense of a tragic history. In fact, grandiosity is the defense against depression, and depression is the defense against the deep pain over the loss of the self that results from denial.